

INFORMATIEDOSSIER USA ADOPTIEPROGRAMMA
Adoptiestichting A New Way n.a.v. de technische toelichting van de
Commissie Joustra

februari 2021

Vooraf

Naar aanleiding van de technische briefing vanuit de Commissie Joustra op 11 februari 2021, is dit informatiedossier over de USA adoptieprocedures samengesteld om ervoor te zorgen dat de leden van de Tweede Kamer beschikken over actuele en correcte informatie. Dit informatiedossier is een actualisatie van het dossier dat in 2016 werd aangeboden.

In dit informatiedossier wordt ingegaan op de meest voorkomende vragen aan de hand van feiten, cijfers en informatie uit de actuele praktijk.

Tevens beschrijven we de USA adoptieprocedure. Wij belichten de wijze waarop sinds de bekrachtiging van het Haags Adoptie Verdrag door de VS (1 april 2008) zorgvuldig invulling wordt gegeven aan de uitvoering van het Haags Adoptie Verdrag door zowel het zendende land als het ontvangende land, en wij maken inzichtelijk hoe hiermee de belangen van kinderen en biologische families worden gediend.

Over USA adoptie en Adoptiestichting A New Way

Al ruim 20 jaar worden er kinderen uit de USA in Nederland geplaatst. Het betreft in nagenoeg alle gevallen plaatsingen waarbij de geboortemoeder en -vader *zelf* het initiatief nemen tot het maken van een adoptieplan voor hun kind, omdat zij sociaal, emotioneel, fysiek en/of psychisch niet in staat zijn om voor hun kind te zorgen.

Sinds 2008 is er, in tegenstelling tot hetgeen tijdens de technische briefing van de Commissie Joustra werd aangegeven, sprake van *volledige* bemiddeling.

Adoptiestichting A New Way is vanuit Nederland als vergunninghouder verantwoordelijk voor de samenwerking met de USA, waarbij de Centrale Autoriteit gedurende de eerste 2 jaren de uitfasering van de deelbemiddeling voor haar rekening heeft genomen.

Adoptiestichting A New Way bestaat sinds 2010 en kreeg in 2011 de vergunning. Inmiddels zijn er *via volledige bemiddeling en procedureel volgens het Haags Adoptie Verdrag* ruim 190 kinderen via Adoptiestichting A New Way uit de USA bij Nederlandse adoptieouders geplaatst. Deze procedures worden zowel in Nederland als in de USA gemonitord vanuit de belangen van het kind en de uitgangspunten van het Haags Adoptie Verdrag.

A New Way houdt nauwkeurig de achtergronden van de geplaatste kinderen en de biologische families bij. In 25-30% van de adopties betreft het een plaatsing bij een paar van gelijk geslacht.

A New Way licht aspirant-adoptieouders grondig voor. Daarnaast worden aspirant-adoptieouders uitgebreid begeleid en geïnformeerd over de aard en het verloop van de procedure, de achtergronden van de kinderen en over het thema open adoptie.

Meestal is er bij USA adoptieprocedures sprake van een open adoptierelatie, waarbij de geboortefamilie en de adoptieouders contacten onderhouden gedurende het verblijf in de USA, na de plaatsing van het kind, en tijdens het opgroeien van het kind. Soms vindt er ook voor de geboorte, vanzelfsprekend onder toezicht, al contact plaats tussen de biologische familie en de beoogde adoptieouders.¹

¹ Zie artikel 29 HAV en de brief van het Ministerie van 17 oktober 2011.

Net als bij alle adoptieprocedures wordt er ook in de USA gewerkt vanuit het belang van het kind. Er *kan* vóór geboorte al sprake zijn van een *intended match* (een *voorgenomen plaatsing*), zodat de biologische familie weet dat er een permanente oplossing is zodra het kindje eenmaal is geboren. Belangrijk hierbij is te weten dat geboortemoeders (en -vaders) de plannen kunnen en mogen heroverwegen en dat dit ook daadwerkelijk regelmatig gebeurt.

De geboorteparenten krijgen option counseling en worden grondig begeleid en voorgelicht. Zij weten dat zij het recht hebben om op elk moment een andere keuze te maken. Dit is een wettelijke verplichting en ook een ethisch uitgangspunt van de bureaus waarmee A New Way samenwerkt. Het uitoefenen van druk op welke wijze dan ook is illegaal en ook strafbaar voor adoptieorganisaties.

In tegenstelling tot wat er op 11 februari 2021 in de technische briefing werd aangegeven, is het beeld niet dat de geboortemoeders niet mondig genoeg zouden zijn. In ongeveer 20-25% van de gevallen komt een voorgenomen plaatsing niet tot een daadwerkelijke match. Er wordt dan gedurende deze periode een andere optie gevonden, of de biologische ouders nemen het besluit om toch zelf op te gaan voeden. Dat is verdrietig voor de betrokken aspirant-adoptieouders, maar dit is inherent aan een USA adoptieprocedure.

Een USA adoptieprocedure is sterk vergelijkbaar met de huidige Nederlandse binnenlandse adoptieprocedure, daar waar het gaat om de rol van de biologische moeder/ouder in het keuzeprocess, in de heroverweging (tot 1 jaar na plaatsing) en de kans op een open adoptierelatie.

Meer weten over het USA adoptieprogramma?

Indien u meer informatie wenst over het USA adoptieprogramma, of mocht u aanvullende vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Sanne Buursink – de Graaf (Directeur-bestuurder) via 06 38 08 03 08.

Inhoudsopgave

1. Lijst van afkortingen	5
2. Waarom zijn er adopties vanuit de USA en kan dit wel onder het HAV?	6
3. De USA als zendend en ontvangend land	9
4. USA adopties, subsidiariteit en het Haags Adoptie Verdrag	10
5. Achtergronden USA adoptiekinderen en hun geboortefamilies	12
6. Zelfbeschikkingsrecht geboorteouders	14
7. Keuze geboorteouders voor Nederlandse adoptiegezinnen	15
8. Beschrijving van de USA adoptieprocedure	17
9. Afstammingsgegevens, contact met geboortefamilies, rootsreizen in de USA procedures	20
10. Toezicht op het adoptieproces door de USA en NL	21
11. USA samenwerkingspartners	24
12. Kosten USA adoptieprogramma	25
13. Literatuurlijst	27

1. Lijst van afkortingen

AAO's: aspirant-adoptieouders

CA: Centrale Autoriteit

HAV: Haags Adoptie Verdrag 1993

IVRK: International Verdrag inzake de Rechten van het Kind 1989

Ministerie: Ministerie van Justitie en Veiligheid

ROBKA: Richtlijnen Opneming Buitenlandse Kinderen ter Adoptie 2000

RvdK: Raad voor de Kinderbescherming

AV: Adoptievoorzieningen

WOBKA: Wet Opneming Buitenlandse Kinderen ter Adoptie 1988

BKA: het nummer dat AAO's verkrijgen als zij een aanvraag doen voor toestemming voor de opname van een buitenlands kind

BT: de Beginsel Toestemming, de toestemming die AAO's krijgen als zij een positief advies van het Ministerie krijgen

2. Waarom zijn er adopties vanuit de USA en kan dit wel onder het HAV?

Dat is toch een rijk land en ze kunnen toch zelf wel voor hun kinderen zorgen?

Dat deze vraag bij voortduring terugkomt hangt samen met het neokoloniale gedachten goed dat diepgeworteld is in hoe Nederland zichzelf in de wereld positioneert en naar hoe de samenleving naar andere landen en adoptie kijkt. Adoptie wordt maar in beperkte mate gezien als een *individuele* kinderbeschermingsmaatregel voor kinderen waarvoor de biologische ouders niet kunnen willen of mogen zorgen maar veel vaker als een activiteit die plaatsvindt in het verlengde van ontwikkelingssamenwerking en waarbij er sprake is van een economische disbalans tussen landen.

De vervolggedachte is dan al snel; als een land rijk genoeg is (of wordt zoals China) dan moet het zelf voor de kinderen kunnen zorgen (het Waterbed).

Omdat meningen mooi zijn, maar feiten duidelijker, wordt hieronder een beschrijving gegeven van de situatie in de USA. De VS heeft in 2007 het Haags Adoptie Verdrag geratificeerd en het is in 2008 bekrachtigd. Daarvoor was er sprake van deelbemiddeling, maar dat bestaat dus niet meer sinds 2008.

Een land mag en kan pas toetreden tot het Haags Adoptie Verdrag als er aan een heel groot aantal voorwaarden wordt voldaan. Eén van de eisen is dat het land zijn jeugdzorgsysteem op orde moet hebben (zie Hoofdstuk 6 van de Guide to Good Practice I en de bijlagen). En dat heeft de VS.

De VS had dit ook voordat het de HAV ratificeerde en bekrachtigde. Er is een zeer uitgebreid pleegzorgsysteem waar heel veel kinderen tijdelijk, maar ook in groten getale permanent, moeten verblijven omdat hun ouders niet voor ze kunnen, willen, of mogen zorgen.

Ook is er een uitgebreid netwerk gericht op *kinship care (extended family)* opvang; in 2018-2020 groeit 2,682 miljoen van de kinderen in de USA groeit op bij opa of oma of bij familie. Dit aantal neemt steeds verder toe.

Hiervoor wordt door de overheid ook een vergoeding gegeven om dit te stimuleren; de familieleden ontvangen tussen de 680-960 USD per maand per kind.

In verreweg de meeste gevallen omdat hun ouders kampen met ernstige armoede, verslavingsproblematiek en/of psychiatrische aandoeningen. Daar waar dat niet mogelijk is komen de kinderen in *foster care*.

De cijfers die we noemen, zijn allemaal afkomstig van overheidsinstanties. Ze zijn voor iedereen op internet te vinden. Uit cijfers van de Administration of Children and Families, Department of Health and Human Services blijkt dat in de USA het volgende aan de orde is:

- Wekelijks worden bijna 60.000 kinderen gerapporteerd als misbruikt of verwaarloosd.
- Ongeveer 600.000 - 800.000 kinderen per jaar komen in contact met het pleegzorgsysteem.
- In 2019 hebben bijna 424.000 kinderen in een pleegzorgsysteem gezeten.
- Van deze 424.000 kinderen hebben er 122.000 het predicaat '*adoptable*' gekregen. Wanneer de kinderen '*adoptable*' zijn, worden ze vaak doorgeplaatst in afwachting van een permanente oplossing.
- Ongeveer 55% van de pleegkinderen heeft hereniging met de geboortefamilie als doel. De rest van de pleegkinderen zit een kinderleven lang in het systeem, waarbij er vaak sprake is van meerdere pleeggezinnen.
- Van alle kinderen die in het pleegzorgsysteem zitten is 44% blank, 23% Afro-Amerikaans en 21% Latijns-Amerikaans.
- Bij 63% van de kinderen die in het pleegzorgsysteem zitten is er sprake van verwaarlozing, 38% van de

kinderen is er sprake van drugs misbruik bij een van de ouders, 14% hebben de ouders geen opvoed skills, 13% fysiek misbruik, 10 procent problemen met huisvesting.

- De Amerikanen zelf adopteren jaarlijks maar liefst rond de 60.000 van deze 122.000 *adoptable* kinderen uit het pleegzorgsysteem in de USA. De andere 60.000 + kinderen blijven in het systeem.
- Naast de grote aantallen binnenlandse adopties uit *foster care* zijn er 14.000-15.000 "private adopties", waarbij biologische ouders met behulp van een adoptieorganisatie *zelf* een oplossing zoeken voor hun kinderen.
- Hieronder vallen overigens ook de familieadopties, waarbij bijvoorbeeld de biologische grootouders het kind adopteren zodat er ook juridisch een familieband ontstaat.
- Van deze 14.000 private adopties worden ongeveer 200 kinderen internationaal geplaatst.
- Hieronder vallen ook de plaatsingen bij Amerikaanse staatsburgers die (voor hun werk) in het buitenland verblijven en adopties door familieleden die buiten de USA verblijven. Conform het Haags Adoptie Verdrag vallen al deze adopties onder het HAV en worden deze dus ook geteld door de Amerikaanse Centrale Autoriteit.
- Van deze 200 kinderen die buiten het grondgebied van de USA worden geplaatst, gaan er (langjarige gezien) 30-40 per jaar naar Nederland. De afgelopen jaren is dit aantal lager.
- Andere ontvangende landen waar adoptieouders worden gevonden voor USA kinderen zijn Ierland, Oostenrijk, Zwitserland, de Verenigde Arabische Emiraten, België en buurland Canada, het land waar de meeste van de 200 *outgoing cases* geplaatst worden.

Het aantal kinderen dat vanuit de USA naar het buitenland gaat om daar een nieuw gezin te krijgen, is dus een kleine groep in verhouding tot de hoeveelheid kinderen die *adoptable* in *foster care* zitten (122.000), maar ook in verhouding tot de hoeveelheid kinderen die binnenlands geadopteerd worden (60.000 per jaar plus bijna 14.000 private plaatsingen).

De facto gaat het om ongeveer 200 kinderen die in het buitenland een nieuw gezin krijgen. Hieronder vallen ook de plaatsingen bij Amerikaanse staatsburgers of familieleden van de te plaatsen kinderen die (voor hun werk) in het buitenland verblijven.

Van de 200 buitenlandse plaatsingen zijn er langjarig bekeken gemiddeld 30 per jaar die in Nederland een nieuw gezin vinden. De laatste jaren is dit aantal lager.

Verreweg de meeste kinderen gaan naar overseas *relatives* of worden in Canada geplaatst.

Pleegzorg en binnenlandse adoptie

De kosten voor de *foster care* zijn enorm. Ondanks dat de Amerikaanse overheid jaarlijks ongeveer 22 miljard dollar (ongeveer 40.000 USD per kind per jaar) investeert in pleegzorgprogramma's, en er daarnaast ook grootschalige programma's zijn ter ondersteuning van ouders bij het behouden van hun ouderschapsrol, en de overheid er zorg voor draagt dat kinderen bij hun *extended family* kunnen opgroeien (*kinship care*), is het pleegzorgsysteem in de USA overvol en is er een groot tekort aan pleegouders.

In de USA wordt daarom al jaren geïnvesteerd in adoptie vanuit pleegzorg, met name door aspirant-adoptieouders financieel te ondersteunen wanneer zij uit het pleegzorgsysteem adopteren.

Opgroeien in een stabiel gezin geeft een kind de grootste kans om een veilige gehechtheidsbasis op te bouwen, terwijl het steeds wisselen van basale vertrouwensfiguren (zoals gebeurt bij het opgroeien in een instituut en bij steeds wisselende pleegzorgplaatsingen) de kans op onveilige hechting en gedragsproblematiek sterk vergroot (Van Ijzendoorn & Juffer, 2006, Maaskant 2015, Ijzendoorn c.s., 2019).

Het financieel ondersteunen van binnenlandse adopties in de USA werpt vruchten af, maar het is evident

onmogelijk gebleken om alle kinderen die in *foster care* verblijven hiermee te helpen.

Er zijn namelijk steeds minder ouders die voor pleegzorg en adoptie open staan. Dat is niet alleen in Nederland aan de orde, maar dit is een wereldwijd probleem. En dus ook in de USA. Omdat er technologisch en juridisch steeds meer mogelijk is, en er maatschappelijk ook steeds meer wordt geaccepteerd, is en blijft voor veel mensen een biologische weg tot gezinsvorming keuze nummer één.

Met het verder toenemen van opties op biologisch en juridisch gebied is het aantal aspirant-adoptieouders nog verder afgenomen.

Biologisch kinderen krijgen kan inmiddels op zoveel manieren:

- zelf, of met behulp van eicel-/zaadceldonatie;
- een (buitenlandse) draagmoeder constructie;
- een constructie van meerouderschap.

Al zou de USA alle aspirant-adoptieouders die zich beschikbaar stellen voor de opname van een buitenlands kind verplichten om binnenlands te adopteren, dan nog zouden er veel te weinig adoptieouders zijn om het overvolle *foster care* systeem en de kinderen achter de cijfers te helpen. Bovendien gaat dat voorbij aan het uitgangspunt van adoptie; dat de beste ouders voor het kind gezocht worden.

3. USA als zendend land en ontvangend land

Waarom gaan er USA kinderen naar het buitenland (*outgoing cases*) als er ook kinderen vanuit het buitenland naar de USA komen? Vooraf geven we mee dat deze vraag zou kunnen impliceren dat kinderen 1 op 1 inwisselbaar zijn. Bij elke individuele adoptieprocedure wordt gewerkt vanuit het belang van het kind. Daarbij is het essentieel dat de ouders die gematcht worden aan een kind de openheid en draagkracht hebben die nodig is op basis van wat over het kind en zijn/haar achtergrond bekend is. Van even zo groot belang is het dat geboorteouders in de USA meebeslissen over wat zij de beste optie voor hun kind vinden. In een klein aantal gevallen blijkt dat de beste ouders voor een Amerikaans kind en de ouders die de geboorteouders ook voor hun kind willen dus internationaal beschikbare ouders te zijn. Er is dan sprake van een *outgoing case*.

Het aantal kinderen dat vanuit de USA naar het buitenland gaat om daar een nieuw gezin te krijgen is een hele kleine groep in verhouding tot de hoeveelheid kinderen die *adoptable* in *foster care* zitten (in 2019 122.000) maar ook in verhouding tot de hoeveelheid kinderen die binnenlands geadopteerd worden (60.000 per jaar plus bijna 14.000 private plaatsingen). De facto gaat het om ongeveer 200 kinderen die in het buitenland een nieuw gezin krijgen.

Hieronder vallen ook de plaatsingen bij Amerikaanse staatsburgers of familieleden van de te plaatsen kinderen die (voor hun werk) in het buitenland verblijven.

Van de 200 buitenlandse plaatsingen zijn er langjarig bekeken gemiddeld 30 tot 40 per jaar die in Nederland een nieuw gezin vinden. De laatste jaren is dit aantal lager.

Verder stellen we vast, dat ook voor de USA geldt dat het aantal internationale adopties enorm daalt, samenhangend met het dalend aantal geschikte beschikbare aspirant-adoptieouders. In 2010 werden er nog 11058 buitenlandse kinderen in de USA opgenomen, in 2019 was dit aantal 2971.

Noch het Haags Adoptie Verdrag noch de Guides to Good Practice geven aan dat een land geen zendend en ontvangend land tegelijkertijd kan zijn. Wat ook logisch is bekeken vanuit het beste belang van het kind. Niet altijd zijn nationaal de juiste en gewenste ouders beschikbaar.

4. USA adopties, subsidiariteit en het Haags Adoptieverdrag

In de adoptiepraktijk komt de discussie rondom de uitwerking en de bedoelingen van subsidiariteit en 'het beste belang van het kind' telkens opnieuw terug. Hierbij gaat het vaak over de VS. Laat helder zijn dat het voor elk kind het beste is om bij zijn biologische ouders of familie op te groeien, mits daar sprake is van een veilige en stabiele situatie. Met dit uitgangspunt werkt iedereen die betrokken is bij de USA adopties.

De fundamentele vraag waar de discussie telkens opnieuw over gaat is: *hebben gezinsvervangende situaties in het land van herkomst, zonder een juridische basis voor het kind na zijn 18^e levensjaar (pleeggezinnen, tehuizen et cetera), de voorkeur boven interlandelijke adoptie in een permanent adoptiegezin wanneer de situatie zo is dat de biologische ouders niet voor hun kind kunnen, willen, of mogen zorgen en plaatsing bij een permanent adoptiegezin in het land van herkomst niet mogelijk of gewenst is?*

- Met *niet mogelijk* bedoelen wij: niet beschikbaar, omdat ze er fysiek niet zijn, óf omdat er geen adoptiegezinnen zijn die aan de medische en emotionele behoeften van het kind kunnen voldoen.
- Met *niet gewenst* bedoelen wij: er kunnen sociaaleconomische en fysieke omstandigheden zijn die plaatsing in het land van herkomst niet gewenst maken, bijvoorbeeld omdat de veiligheid van het kind in het land van herkomst in het geding is, of omdat er sprake is van criminaliteit, huiselijk geweld, discriminatie op basis van ras of uiterlijke kenmerken die ervoor zorgen dat biologische ouders hun kind liever in het buitenland zien opgroeien, of omdat dat het noodzakelijk wordt geacht dat zij in het buitenland opgroeien.

Het is essentieel dat men zich realiseert dat alle internationale adopties vallen onder het Haags Adoptie Verdrag. Dit betreft ook de werkzaamheden van alle betrokken partijen in zowel Nederland als de verdragslanden.

In Artikel 4b van het Haags Adoptie Verdrag (HAV, 1993) dat handelt over subsidiariteit staat dat een adoptie zoals bedoeld in dit verdrag slechts kan plaatsvinden indien de bevoegde autoriteiten van de staat van herkomst de mogelijkheden tot plaatsing van het kind in de staat van herkomst *naar behoren* hebben onderzocht, en hebben vastgesteld dat een interlandelijke adoptie het belang van het kind dient.

Voor goede uitvoering van het Haags Adoptie Verdrag is er de 'Guide to Good Practice', het handboek van het Haags Adoptie Verdrag, waarin wordt aangegeven dat mogelijkheden in het land van herkomst afdoende moeten worden onderzocht *zonder dat het schade oplevert* voor de betrokken kinderen. De Nederlandse overheid is actief betrokken geweest bij het opstellen van de Guide to Good Practice.

Artikel 2.1.1. sub 48 van de Guide stelt dat aangesloten staten moeten garanderen dat een permanente plaatsing (bij een gezin waarmee een juridische band bestaat voor het leven) op zo'n kort mogelijke termijn wordt gerealiseerd voor elk kind waarvoor biologische ouders niet kunnen willen of mogen zorgen. Het beleid moet erop gericht zijn dat een kind bij voorkeur op kan groeien bij biologische familie of dat er een nationale (permanente) oplossing komt in plaats van dat interlandelijke adoptie wordt tegen gegaan.

In de USA wordt dit dus vóór de geboorte al verkend, voorafgaand aan een *intended match*. Zie hiervoor de beschrijving van het proces. In de USA acht men het niet in het belang van het kind dat dit onderzoek pas gestart wordt ná de geboorte, waarbij kinderen onnodig in tehuizen of in andere tijdelijke oplossingen worden ondergebracht. Dit is ook volledig in lijn met de Guide to Good Practice.

Het subsidiariteitsbeginsel zoals bedoeld door het Haags Adoptie Verdrag is gebaseerd op het fundamentele recht op een familie, en niet op alternatieve zorg (zoals pleegzorg). Het Haags Adoptie Verdrag ontkent andere alternatieven niet, maar het benadrukt het belang van '*permanent family care*', een '*forever family*' waarmee ook

een juridische band is, als gewenst alternatief wanneer de familie van het kind in het land van herkomst niet voor het kind kan, mag of wil zorgen.

Het idee van het subsidiariteitsbeginsel is dat het beste belang van een kind alleen maar wordt gewaarborgd wanneer het opgroeit in een permanent gezinsverband, in plaats van alle andere vormen van alternatieve zorg. Wetenschappelijk onderzoek toont dit ook ruimschoots aan.

Daarnaast geeft het aan dat verkend moet worden of er een geschikt gezin is in de staat van herkomst. De Guide is ook hier erg duidelijk over; het is niet in het belang van kinderen dat deze zoektocht lang duurt.

Hierover is al eerder in deze notitie het nodige aangegeven. In de USA adopties wordt dit zeer transparant en in lijn met het Haags Adoptie Verdrag en de Guide vorm gegeven. Naast de behoeften die het kind heeft op basis van de achtergrond van de biologische familie en de belasting tijdens de zwangerschap, wordt bij die afweging ook de stem van de biologische ouders meegewogen.

Op grond hiervan zien we dat een heel kleine groep kinderen uiteindelijk in Nederland wordt geplaatst.

Voor verreweg de meeste kinderen worden gezinnen in de USA gevonden die geschikt zijn en door de biologische ouders gewenst zijn.

5. Achtergronden USA adoptiekinderen en hun geboortefamilies

Voor de ruim 190 kinderen die in de afgelopen jaren via A New Way in Nederland zijn geplaatst geldt dat 70% in meer of mindere mate een meervoudig belaste achtergrond heeft. Er is veel informatie over de kinderen en hun biologische familie beschikbaar.

De meeste kinderen worden als volgt ingedeeld in de zogeheten *special need* categorie:

- F: Een kind dat op het moment van voorstel geen extra zorgvraag/behoefte heeft;
- E1: Een sociaal-emotioneel belaste achtergrond zonder te verwachten medische gevolgen op basis van het dossier, zoals psychische of psychiatrische aandoeningen in de geboortefamilie of een belaste ontstaansgeschiedenis;
- A1: Een kind met een nog niet in te schatten zorgintensiteit met onzekerheden voor nu en in de toekomst, zoals middelengebruik tijdens de zwangerschap (al dan niet verslaafd geboren) of een gecompliceerde prematuriteit (vaak als gevolg van E).

Hoewel er veel informatie beschikbaar is over wat de mogelijke gevolgen kunnen zijn van bovenstaande belastingen, is het niet te voorspellen óf en in welke mate de kinderen hiervan effecten gaan ondervinden. Elk kind en elke situatie is uniek en wordt ook weer beïnvloed door hoe het verdere verloop van het leven van een kindje eruit ziet. Deze achtergronden en het feit dat het nagenoeg altijd baby's zijn (waarbij de ontwikkeling voor de toekomst net als bij biologische kinderen altijd onzeker is) gecombineerd met het gegeven dat de effecten voor de toekomst niet in te schatten zijn, betekent dat A New Way in haar programma juist die aspirant-adoptieouders opneemt die door de Raad van de Kinderbescherming aantoonbaar geschikt bevonden zijn voor de bovenstaande *special needs* bij kinderen. Meer specifiek: de ouders die om kunnen gaan met niet in te schatten risico's, die op tijd hulp kunnen en willen inschakelen, die niet terugschrikken voor het feit dat er zoveel informatie over de kinderen en hun familie bekend is, die openstaan voor contact met de geboortefamilie, een realistisch beeld hebben ten aanzien van adoptie en die ook optimistisch in het leven staan.

Een gangbare gedachte over USA-procedures is dat het voornamelijk jonge tienermoeders zou betreffen. In tegendeel: het gaat bijna altijd om moeders tussen de 25-40 jaar die al meerdere kinderen opvoeden en die sociaaleconomisch en psychisch in hele lastige situaties verkeren. Vaak is er ook sprake van situaties waarbij kinderen al uit huis zijn geplaatst en ondergebracht zijn bij familieleden. Daarnaast zijn geboorteouders vaak zelf opgegroeid in het *foster care* systeem of hebben delen van hun leven daar doorgebracht, zijn ze zelf kind van verslaafde ouders en/of ouders met psychische problemen of is er sprake van trauma.

In 90% van de gevallen is de vader niet in beeld. Hetzij omdat hij onbekend is (onenightstand, prostitutie en verkrachting komen regelmatig voor), hetzij omdat hij op moment van plaatsing weigert betrokken te zijn bij de moeder en het kind.

Voor tienermoeders zijn er, ook in de USA, veel programma's die tot doel hebben hen sociaal en economisch te ondersteunen. Bijvoorbeeld door hulp te geven om school en opvoeden te combineren, door gratis voeding en luiers te verstrekken, door opvoedondersteuning aan te bieden et cetera. De keerzijde daarvan is dat de moeders het met behulp van deze zogeheten *family preservation* programma's vaak maar nét redden en dat er problemen ontstaan als de moeders geen aanspraak meer kunnen maken op deze extra ondersteuning, waardoor de kinderen

op latere leeftijd alsnog in het pleegzorgsysteem terechtkomen. Omdat de kinderen dan ouder zijn en vaak ernstiger verwaarloosd of getraumatiseerd zijn, wordt het ook weer lastiger om nieuwe ouders voor hen te vinden, en al helemaal als zij een onderdeel zijn van een *sibling* groep.

Het komt ook met regelmaat voor dat moeders die eerder geplaatst hebben opnieuw willen plaatsen. Hoewel alle partijen die bij het proces betrokken zijn dit onwenselijk vinden voor zowel de biologische moeders als de betrokken kinderen, zien we dat al deze moeders behoren tot de categorie van vrouwen met extreem complexe achtergronden, waarbij minimaal 2 en vaak alle bovenstaande achtergronden in de zware variant gelden. Daarnaast is bij de herplaatsende moeders vaak ook sprake van gewelddadige partnerrelaties en is de Kinderbescherming al betrokken bij de gezinnen en zijn er reeds kinderen uit huis geplaatst.

\

6. Zelfbeschikkingsrecht geboorteouders

De redenen waarom ongeveer 14.000-15.000 biologische ouders in de USA zelf een adoptieplan voor hun kind willen maken, zijn heel verschillend. Net zoals dat voor Nederlandse biologische ouders aan de orde is als zij hun kindje willen plaatsen voor adoptie.

Bij de biologische ouders in de USA die hun kinderen in Nederland willen plaatsen, geldt meestal dat zij met het zelf maken van een adoptieplan willen voorkomen dat dit kind, of de andere kinderen in het gezin, al dan niet op termijn, door de staat worden afgenomen en in het pleegzorgsysteem terechtkomen. Dat zou betekenen dat ze geen enkele zeggenschap meer zouden hebben over wat er met hun kind gebeurt.

Er is vaak ook sprake van lopende kindbeschermingszaken waarbij al meerdere kinderen uit huis zijn geplaatst of bij familie verblijven, familie die wellicht niet in staat is om nog meer kinderen op te vangen.

Daarnaast is er vaak sprake van middelengebruik. Als moeder en kind bij de geboorte van het kind positief testen op drugs, wordt onmiddellijk de kindbescherming ingeschakeld en mogen moeders hun kind niet zelf mee naar huis nemen (als ze dat al zouden willen).

In de meeste gevallen gaat het om pasgeboren kinderen. Heel af en toe zijn het oudere kinderen, maar dan hebben de ouders nog ouderschapsrechten. Als kinderen eenmaal in *foster care* zitten, is het praktisch onmogelijk om ze met behulp van internationale adoptie een nieuwe toekomst te geven. Dat heeft te maken met de manier waarop het systeem is ingericht, maar ook met de nadruk die wordt gelegd op het belang van *family preservation* en *kinship care*. Al jaren vinden hierover gesprekken plaats, maar steeds duidelijker wordt dat het Amerikaanse *foster care* systeem haar grenzen heeft bereikt en dat binnenlandse adoptie van al deze kinderen geen realistisch perspectief biedt.

7. Keuze geboorteouders voor Nederlandse adoptiegezinnen

Belangrijk is het om begrip te hebben voor de context: enerzijds cijfermatig, anderzijds sociaal. Cijfermatig is duidelijk dat het om een hele kleine groep kinderen gaat waarvan de biologische ouders een internationale plaatsing naar Nederland wensen of nodig hebben voor hun kind. Voor een deel van deze kinderen waren geen ouders beschikbaar die aan de matchingsvoorwaarden voldeden.

Daarnaast is het belangrijk om te weten dat het zelfbeschikkingsrecht in de USA, net als in Nederland, een belangrijk uitgangspunt is. Daarom hebben de biologische ouders ook een stem in de plaatsing van hun kind. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat dit zowel voor de geboorteouders als voor de geadopteerden een gunstig effect heeft op de verwerking van de trauma's gerelateerd aan de afstand.

Overigens zijn de Nederlandse adoptieprocedures ook zo ingericht: in Nederland bepalen biologische ouders ook op basis van de profielen die worden voorgelegd bij welke adoptieouders zij hun kind willen plaatsen.

A New Way en haar partners zijn ervan overtuigd dat deze bewuste open vorm van adoptie in het belang van kinderen is. Immers, hoe verdrietig het voor het kind ook is of kan zijn dat het niet bij de biologische familie kan of mag opgroeien, de biologische ouders hebben de adoptieouders bewust en met zorg uitgekozen.

Maar ook voor de biologische ouders en de adoptieouders heeft deze bewuste vorm van adoptie en de openheid die daarbij hoort grote voordelen. Deze overtuiging wordt ook gestaafd door divers wetenschappelijk onderzoek naar open adopties. Hieruit blijkt dat open adopties over het algemeen een gunstige uitwerking hebben op alle betrokkenen. De geadopteerde kinderen hebben toegang tot hun afkomst, het geeft ze geruststelling te weten hoe het met hun biologische ouders gaat, en het helpt ze begrip op te brengen. De open adoptie geeft de adoptieouders expliciete toestemming van de geboorteouders om ouder van het kind te kunnen zijn, ze zijn tevredener en kunnen meer begrip opbrengen voor de geboorteouders van hun kinderen. De geboortemoeders hebben ook meer rust. Bij open adopties werd acht jaar na plaatsing bijna twee keer zoveel een (erg) goede rouwoplossing gevonden als bij gesloten adopties en de tevredenheid van de geboortemoeders is groter. Blijvende rouw is een algemeen voorkomende uitdaging voor de geboortemoeders, maar het blijkt dat ze het beter kunnen verwerken bij open adopties. Ze hebben minder verdriet, spijt en zorgen, en voelen meer opluchting en vrede (Siegel & Livingstone-Smith, 2012). Geboortemoeders die zelf invloed hebben op de adoptie van hun kinderen hebben een groter gevoel van zelfwerkzaamheid en een positievere aanpassing. Als ze betrokken blijven bij het kind, kunnen ze een gevoel krijgen dat ze bijdragen aan het welzijn van het kind en een steunende bron voor hen zijn (Sobol, Daly, & Kelloway, 2000).

NB In het kader van de uitwerking van het subsidiariteitsprincipe in de USA wordt dus vóór de geboorte al onderzoek verricht en worden de opties voor het kind bekeken en besproken en afgewogen in overleg met de biologische ouders. In het beste belang van het kind wordt de vraag wat de biologische ouders voor hun kind willen, ook meegewogen.

Naast het zelfbeschikkingsrecht is het verder in het algemeen zo dat de kleine groep kinderen die over de grens geplaatst wordt in de USA op het moment van de *intended match* en de plaatsing moeilijk matchbaar/plaatsbaar zijn, omdat er bijvoorbeeld heel weinig bekend is over de zwangerschap, er sprake is van middelengebruik tijdens de zwangerschap, er psychische of psychiatrische problemen in de geboortefamilie voorkomen en er dus niet in te schatten risico's zijn voor de ontwikkeling van het kind in de toekomst, of dat er sprake is van ernstige criminaliteit en geweldissues. Soms wensen biologische ouders een open adoptie en is dat voor USA-adoptieouders niet verenigbaar met de achtergrond (bijvoorbeeld psychiatrische aandoeningen en criminaliteit).

Met regelmaat zien we ook dat veelal Afro-Amerikaanse moeders er bewust voor kiezen hun kind niet in de USA te laten opgroeien, waar racisme op een andere en soms levensbedreigende schaal aan de orde is en sociale kansen veel sterker verminderd zijn dan in Nederland (Dorow, 2006).

Tot slot: Amerika is een sterk verdeeld land waar segregatie en culturele verschillen tot op wijkniveau aan de orde zijn en waarbij het racisme vraagstuk grootschalig de samenleving verdeeld. Daarnaast is de USA een groot land waar de culturele verschillen tussen de verschillende staten net zo groot zijn als tussen de verschillende staten van de USA en Nederland.

Om te voorkomen dat het beeld ontstaat dat open adoptie de heilige graal in adoptie is, het volgende. Adoptie is een individuele kindbeschermingsmaatregel voor kinderen waarvoor de biologische ouders niet kunnen, willen, of mogen zorgen.

In veel situaties zijn biologische ouders in staat of in de gelegenheid zelf een keuze te maken voor hun kind. In sommige gevallen zijn zij ziek of overleden, in andere gevallen uit de ouderlijke macht gezet. In weer andere gevallen hebben zij hun kind te vondeling moeten leggen, omdat zij zelf in gevaar verkeren of het leven van hun kind in gevaar is. Ook deze kinderen hebben recht om op te groeien in een gezin. Wel is er vanuit het HAV en de Guide (hoofdstuk 6, GTGP 1, 2008) afgesproken dat er goede systemen moeten zijn ingericht om ervoor te zorgen dat zo zeker mogelijk is vast te stellen dat er echt geen biologische familie beschikbaar is die op dat moment voor het kind wil, kan of mag zorgen. Deze zorgvuldigheid is zeer gewenst maar heeft ook een prijs die kinderen betalen; zij zitten hierdoor sinds de invoering van het HAV veel langer in tehuizen, terwijl er gewacht wordt op en gezocht wordt naar mogelijke biologische familie die de zorgtaak op zich kan nemen.

8. Beschrijving van de USA adoptieprocedure

Hulpvraag geboorteouders en option counseling

Geboortemoeders en -vaders in nood kunnen zich melden bij een adoptiebureau als zij een kind verwachten en niet weten of zij voor hun kindje willen, mogen en/of kunnen zorgen. Bij deze adoptiebureaus werken hbo+-geschoolde maatschappelijk werkers, *social workers*, die een eigen beroepsethiek hebben. De *social workers* verkennen met de biologische ouders of een adoptie daadwerkelijk de beste optie voor hen is.

Ter vergelijking: dit gebeurt hier in Nederland ook bij het FIOM, specialist bij ongewenste zwangerschap of afstemmingsvragen, wanneer een biologische moeder een adoptieplan voor haar kind wil maken omdat zij haar kind niet zelf kan, mag of wil opvoeden.

Deze gesprekken, *option counseling* genaamd, leiden er in de meeste gevallen toe dat er andere opties gevonden worden dan adoptie, zoals het zelf opvoeden, of het kind tijdelijk of permanent door biologische familie of vrienden laten opvoeden. De informatie die we hierover krijgen is dat van de 100 moeders die zich melden bij een adoptiebureau er ongeveer 25 uiteindelijk kiezen voor adoptie als de beste optie.

Wanneer is vastgesteld dat er geen andere wensen of mogelijkheden voor het kind zijn dan adoptie, worden er profielen voorgelegd van mogelijke aspirant-adoptieouders. Dit zijn altijd Amerikaanse aspirant-adoptieouders. Als de geboorteouders dat wensen, óf als er nationaal geen passende profielen beschikbaar zijn omdat bijvoorbeeld de achtergronden van de ouders te complex zijn, worden er profielen van internationaal beschikbare aspirant-adoptieouders voorgelegd. Dit is volledig in lijn met het Haags Verdrag en de Guide to Good Practice.

Vooraf vindt er overleg plaats tussen de Amerikaanse adoptieorganisatie en Adoptiestichting A New Way. Daarin wordt gekeken welke aspirant-adoptieouders zouden passen bij de achtergronden en de wensen van de biologische ouders ten aanzien van het adoptiegezin voor hun kind. Ook dit is weer vergelijkbaar met de Nederlandse binnenlandse adoptieprocedure.

NB Het is in de huidige tijd niet realistisch om in relatie tot adoptie te spreken over een vraag-markt waarmee aspirant-adoptieouders neer worden gezet als consumenten. Adoptie is, zeker met de huidige technologische opties die aspirant ouders hebben, een bewuste keuze. Bij adoptie staan de belangen en de behoeften van de kinderen en de biologische ouders centraal. Er worden geen kinderen gezocht voor aspirant-adoptieouders. Aspirant-adoptieouders zijn in dit proces voor zowel de adoptieorganisaties als voor A New Way een 'middel' om ervoor te zorgen dat de beste ouders voor het kind beschikbaar zijn. Aspirant-adoptieouders die bij A New Way staan ingeschreven, betalen met elkaar voor de werkzaamheden die A New Way voor kinderen uit de USA verricht. Ze betalen niet voor de plaatsing van een kind. Daarnaast zijn er wereldwijd (en ook in de USA) zoveel kinderen die eigenlijk gebaat zouden zijn bij adoptie (en ook zo zijn beoordeeld) dat er aantoonbaar een tekort is aan adoptieouders. En daarom zitten de tehuizen wereldwijd vol en zitten er zoveel kinderen in het pleegzorgsysteem in de USA zonder kans van slagen op nieuwe gezinnen te wachten. Dit is niet omdat er vraag naar deze kinderen zou zijn en biologische ouders daarom de

kinderen naar tehuizen en pleegzorg brengen. Er is de facto een groot tekort aan aspirant-adoptieouders.

Als Nederlandse aspirant-adoptieouders uitgekozen worden door de biologische ouder(s), bespreekt A New Way het medische en sociale dossier met de aspirant-adoptieouders. Nadat de aspirant-adoptieouders besluiten in te gaan op de wens van de biologische moeder ontstaat er een *intended match* tussen de biologische moeder en aspirant-adoptieouders.

Voor de duidelijkheid; de adoptieprocedure start pas wanneer het kind geboren is en er voor afstand is getekend.

NB In ongeveer 30% van de gevallen is er sprake van een 'rush case', waarbij het kindje al geboren is. Vaak is er dan heel erg weinig bekend over de zwangerschap en dat maakt plaatsing in de USA lastiger. Nederlandse aspirant-adoptieouders staan hier relatief meer voor open en ook (door de goede voorbereiding en training) meer open voor niet in te schatten risico's.

Intended match periode

Gedurende de *intended match*-periode is er soms contact. Dit is omdat biologische ouders (begrijpelijkerwijs) willen zien, horen en voelen dat de ouders die ze hebben uitgezocht voor hun kind echt de mensen zijn die ze denken dat ze zijn. Hierover zijn ook duidelijke afspraken gemaakt tussen de Nederlandse overheid en de Amerikaanse overheid (zie bijlage 3).

Uit de eigen cijfers van A New Way blijkt dat dit in 50% van de *intended matches* aan de orde is. In de meeste gevallen is er dan 1 of 2 keer contact, maar soms ook vaker. Overigens is er geen enkele bevestiging te vinden van de veronderstelling dat geboortemoeders zich door het contact met de aspirant-adoptieouders emotioneel onder druk gezet zouden voelen. Ook wanneer er (heel veel) contact is geweest, kiezen geboortemoeders soms toch voor het zelf opvoeden van het kind en gaan adoptievoornemens uiteindelijk niet door. Zij worden in het proces uitvoerig op hun rechten gewezen.

Het contact vindt uitsluitend en alleen plaats onder toezicht. Hetzij van de *social workers* in de USA, meestal omdat daar de relatie met de biologische ouders ligt en deze zich daar prettiger bij voelen, hetzij van A New Way. De *social workers* stellen een *no pressure statement* met een samenvatting op. Ook de aspirant-adoptieouders moeten een volledig verslag maken van het gesprek. De *no pressure statements* en de verslagen zijn onderdeel van het plaatsingsproces en worden ook gecontroleerd door A New Way als vergunninghouder en vervolgens door de Nederlandse Centrale Autoriteit.

Als het kind geboren is, wordt nogmaals onderzocht en besproken of adoptie nog steeds gewenst is en of de gekozen ouders ook de ouders zijn die het kind gaan adopteren. In 99% van de gevallen bevallen de moeders in het ziekenhuis. Daar spreekt de *social worker* van het ziekenhuis ook met de biologische ouders om na te gaan of adoptie echt is wat ze willen. Soms worden er dan toch andere besluiten genomen. In ongeveer 15% tot 20% van de gevallen besluit de geboortemoeder dan het kind zelf op te voeden. Ter vergelijking: bij Nederlandse adopties kunnen biologische moeders zich tot 1 jaar na geboorte bedenken. De aspirant-adoptieouders hebben dan al een heel jaar voor het kind gezorgd.

Consents en plaatsingsvoorstel

Als de geboortemoeder fysiek en mentaal *fit to sign* is, en daar komen ook weer de *social worker* van het ziekenhuis en de arts bij kijken, worden de *surrenders/consents* getekend. Dat gebeurt onder toezicht van de

notaris, de *social workers* en vaak een getuige die de geboortemoeder zelf aanwijst. Met de *surrenders* geven de ouders hun ouderschapsrechten op, geven deze over aan het adoptiebureau en spreken ze de wens uit dat de gekozen aspirant-adoptieouders de adoptieouders moeten worden.

Vervolgens komt het plaatsingsvoorstel naar Nederland en begint de daadwerkelijke adoptieprocedure. Het plaatsingsvoorstel wordt door A New Way bekeken en beoordeeld. Er wordt een advies aan de Centrale Autoriteit geschreven en de Centrale Autoriteit beoordeelt vervolgens of de procedure het Haags Adoptie Verdrag volgt. Als dat het geval is, dan mogen de beoogde adoptieouders uitreizen.

Temporary placement (gemandateerd tijdelijke voogdijschap)

Als de beoogde adoptieouders in de USA zijn, worden de stukken ingediend bij de rechtbank. De rechtbank in de USA beoordeelt dan ook weer of alles verlopen is volgens de uitgangspunten van het Haags Adoptie Verdrag en de nationale regels (in de USA: de federale regels en de staatsregels). Als dat zo is, krijgen aspirant-adoptieouders het tijdelijk voogdijschap en zijn zij met terugwerkende kracht vanaf geboorte financieel, emotioneel en fysiek verantwoordelijk voor het kind. Daarnaast kunnen zij een tijdelijk paspoort voor het kind aanvragen waarmee ze kunnen uitreizen.

Post-placements en finalization

Bij terugkomst in Nederland vinden er nog een aantal (2-6) *post-placement* gesprekken en huisbezoeken plaats, waarbij wordt vastgesteld of het kind inderdaad zo goed terecht is gekomen als was beloofd aan het land van herkomst en de biologische familie.

Tussen 3 maanden en 1 jaar na de tijdelijke plaatsing is er dan een rechtbankzitting, de *finalization*, waarbij de rechtbank opnieuw vaststelt of alles verlopen is conform de regels. Daarna wordt de adoptie definitief.

Vervolgens wordt alles aan de Centrale Autoriteit in de USA opgestuurd die *noagmaals* kijkt of alles conform de regels is verlopen. Als dat zo is, wordt het Haags adoptiecertificaat afgegeven waarmee de USA verklaart dat de gehele procedure conform het Haags Adoptie Verdrag en de nationale regels is verlopen.

Waarom wordt er voor geboorte al een *intended match* gemaakt en waarom is er al contact voor geboorte?

Omdat het voor biologische ouders (en dus de ongeboren kinderen) rust geeft te weten dat er een oplossing is na geboorte. Het verkennen van opties en het zoeken naar opties anders dan adoptie vindt dus ook al voor de geboorte plaats. Biologische ouders kunnen en mogen zich bedenken. Dat gebeurt ook. In ongeveer 20% van de *intended matches* besluit de biologische moeder/vader uiteindelijk toch zelf voor het kind te zorgen. Aspirant-adoptieouders zijn goed op de hoogte van dit risico en worden bij start van het programma gescreend op hun emotionele veerkracht om met dit gegeven om te kunnen gaan. Het komt voor dat de kinderen dan na een paar weken/maanden alsnog in *foster care* komen of alsnog voor adoptie worden geplaatst.

Daarnaast vinden de biologische families en de adoptieorganisaties in de USA dat het in het beste belang van het kind is om zo snel mogelijk na geboorte bij een *forever family* geplaatst te worden, in plaats van eerst in tijdelijke situaties te moeten verkeren. Dat biologische ouders dat ook graag willen, blijkt onder andere uit het feit dat veel biologische moeders het onwenselijk vinden dat de adoptieouders niet bij de geboorte mogen zijn óf niet direct na de geboorte aanwezig mogen zijn. In de praktijk moeten zij namelijk nu hun kind 'achterlaten' in het ziekenhuis of in een *cradle care* situatie terwijl ze graag zien dat het kind direct bij de nieuwe familie kan zijn.

9. Afstammingsgegevens, contact met geboortefamilies en rootsreizen in USA procedures

Afstammingsgegevens

Na de definitieve adoptie uitspraak wordt het geboortecertificaat opnieuw afgegeven met daarop de naam van de adoptieouders als de ouders. De gegevens over de biologische moeder (en vader voor zover deze bekend is) worden in een apart register opgeslagen. De afstammingsgegevens zijn nagenoeg altijd bekend uit het adoptiedossier en vanuit de (persoonlijke) contacten tussen de adoptiegezinnen en de biologische familie. Daarnaast wordt er ook sterk gehecht aan de privacy van geboorteparenten. Het adoptiekind kan vanaf zijn 18de jaar het originele geboortecertificaat opvragen via de rechtbank in de staat van herkomst. Voor zover dat nodig is, want zoals aangegeven; in verreweg de meeste gevallen is deze informatie gewoon bekend en ook een onderdeel van het adoptiedossier dat door ANW wordt bewaard.

NB Hiermee wordt ethisch en juridisch voldaan aan de uitwerking van het Haags Adoptie Verdrag inzake het recht van kinderen op het zicht hebben op afstamming (artikel 7 IVRK is verder uitgewerkt in het Haags Adoptie Verdrag artikel 30) waarbij het Haags Adoptie Verdrag en de Guide to Good Practice heel duidelijk aangeven dat dit recht gewogen moet worden tegen de rechten van biologische ouders (artikel 5.7.2). Bijvoorbeeld omdat het de toekomst of de veiligheid van de geboorteparenten kan schaden. De wijze van inrichting van dit recht is conform het Haags Adoptie Verdrag, dat deze verantwoordelijkheid neergelegd bij het land van herkomst.

In de USA is hiervoor een zorgvuldige procedure aanwezig. Tevens zijn altijd sociaal medische gegevens voorhanden. Het Haags Adoptie Verdrag en de Guide to Good Practice maken ook een duidelijk onderscheid tussen "informatie over identiteit" en de "sociaal medische informatie".

De USA is sinds 2008 een partner in het Haags Adoptie Verdrag. Dit betekent dat de procedures van de kinderen die vanaf 2008 naar Nederland komen allemaal onder de regels van het Haags Adoptie Verdrag vallen. Daar wordt zowel in de USA als in Nederland bij de uitvoering en bij de controle op toegezien. Zie hieronder een overzicht van te nemen stappen in de adoptieprocedure en wie de uitvoering en controle daarop uitoefent.

Afstammingsgegevens, rootsreizen en contact met geboortefamilies

In de Nederlandse adoptiepraktijk worden thema's zoals het kennen van en recht hebben op afstammingsgegevens enerzijds (daarmee doelend op de gegevens - voor zover bekend - betreffende de identiteit van geboorteparenten en het medische verleden van het kind en de familie) en het hebben van contact met de geboortefamilie en rootsreizen anderzijds nogal eens op 1 hoop gegooid. Ook in de USA komt het voor dat geadopteerden en/of hun adoptiegezinnen er van overtuigd zijn dat zij recht hebben op contact met geboortefamilies en dat zij voor hen vindbaar moeten zijn en blijven. Hoewel dit voor een deel van de geadopteerden erg belangrijk kan zijn, staat dit op gespannen voet met privacy van geboortefamilies en in sommige gevallen ook de veiligheid van geboortefamilies. Om die reden is het advies, ook in de USA, om nooit zelfstandig op zoek te gaan naar geboortefamilies die het contact na plaatsing hebben verbroken, maar er wel zorg voor te dragen dat het kind altijd vindbaar is. Op het moment dat het kind hier oud genoeg voor is, en zelf ook de behoefte voelt tot contact, geldt het advies om dit professioneel te laten begeleiden om te voorkomen dat de geboortefamilies in de problemen kunnen komen. Er zijn gevallen bekend waarbij adoptieouders via social media contact hebben gelegd met de kinderen (*siblings*) van de geboorteparenten en de geboortemoeder vervolgens werd verstoten door haar familie.

10. Toezicht op het adoptieproces door de USA en NL

De USA is sinds 2008 een partner in het Haags Adoptie Verdrag. Dit betekent dat de procedures van de kinderen die vanaf 2008 naar Nederland komen allemaal onder de regels van het Haags Adoptie Verdrag vallen. Hierop wordt in zowel de USA als in Nederland in de uitvoering en in de controle op toegezien. Zie hieronder een overzicht van te nemen stappen in de adoptieprocedure en wie de uitvoering en controle daarop uitoefent.

Start adoptieprocedure

De AAO's vragen een BKA nummer aan bij Adoptievoorzieningen (hierna; AV).

Informatiedag en verplichte themabijeenkomsten over adoptie

De AAO's volgen een eerste informatiedag bij AV om te bepalen of adoptie de weg is die zij daadwerkelijk willen bewandelen.

Als zij verder willen met de adoptieprocedure moeten de AAO's een verplichte cursus van 6 bijeenkomsten volgen bij AV. Er wordt aandacht besteed aan de thema's die in adoptiegezinnen speciale aandacht verdienen. Dat zijn o.a.: de biologische ouders, de voorgeschiedenis van het kind, verlies en rouw, hechting, identiteit en loyaliteit en wensen en grenzen rond het te adopteren kind.

Gezinsonderzoek naar geschiktheid opname adoptiekind

Na afronding van deze cursus voert de Raad voor de Kinderbescherming (hierna te noemen: Raad) onderzoek uit naar de geschiktheid van aspirant-adoptieouders om een buitenlands kind te adopteren. De Raad stelt van dit onderzoek een gezinsrapport samen en geeft een positief of negatief advies over de geschiktheid.

Verkrijgen van beginseltoestemming

De Centrale Autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden (hierna te noemen: CA) zal op basis van het door de Raad opgestelde advies uit het gezinsrapport bepalen of zij een beginseltoestemming verleent aan de aspirant-adoptieouders of niet.

Het voortraject tot het verkrijgen van de beginseltoestemming duurt ongeveer 2 jaar+.

Start bemiddeling

De aspirant-adoptieouders schrijven zich in bij een Vergunninghouder voor bemiddeling van een buitenlands adoptiekind.

Option counseling en matching

Bij een USA adoptieprocedure wordt dit gedaan door het adoptiebureau in de USA in samenwerking met de Vergunninghouder.

Het uitgangspunt is daarbij altijd dat er option counseling plaats vindt, waarbij samen met de biologische ouders wordt onderzocht of er opties zijn in het land zelf, bij familie of vrienden.

Vervolgens zoeken de adoptieorganisaties op basis van de achtergronden van de kinderen de meest geschikte adoptieouders die aan alle matchingsvoorwaarden voldoen. Van adoptieorganisaties wordt door de CA in de USA

vanzelfsprekend verwacht dat er conform het Haags verdrag “reasonable efforts” worden gedaan om de kinderen in de USA te plaatsen. Dit is echter niet altijd mogelijk of gewenst. Hierop wordt toezicht gehouden door de rechtbanken en de CA in het zendende land.

Er zijn twee matchingsprocessen:

1. Tijdens de zwangerschap (de voorgenomen intended match);
2. Op het moment het kind geboren is.

Indien de betrokken partijen uit onderzoek concluderen dat plaatsing in het belang van het kind is en dat bepaalde aspirant-adoptieouders conform hun gezinsrapport (hun openheid en draagkracht) geschikt zijn, komt de match daadwerkelijk tot stand en stuurt het buitenland een kindvoorstel op (Artikel 16).

Matchingsadvies

De vergunninghouder stelt op basis van het kindvoorstel een matchingsadvies op en stuurt deze naar de CA ter controle en goedkeuring.

Indien de CA of de vergunninghouder aanvullend onderzoek NOODZAKELIJK acht, wordt dit door de CA neergelegd bij de Raad zodat dit ONAFHANKELIJK onderzocht kan worden.

Toestemming voor het te plaatsen kind

De CA beoordeelt het plaatsingsvoorstel van de vergunninghouder, stelt indien nodig aanvullende vragen, en geeft al dan niet toestemming voor de plaatsing van het kind.

Wanneer de CA toestemming geeft, geeft zij hiervoor een approval af (beginseltoestemming op naam van het adoptiekind).

Afreizen en ophalen adoptiekind in land van herkomst?

De aspirant-adoptieouders reizen vervolgens naar de USA om het kind op te halen. De rechtbank in de USA spreekt in de USA het tijdelijk voogdijschap uit en op basis hiervan reizen de aspirant-adoptieouders weer terug naar Nederland met het adoptiekind.

Post-placement onderzoeken

In Nederland vinden nog een aantal post-placement gesprekken plaats met de adoptieouders om te beoordelen hoe het gaat met de hechting en ingroei van het kind in het gezin. Hiervan worden rapporten opgesteld.

Definitieve adoptie uitspraak

Naar aanleiding van de post-placement rapportages zal de rechtbank in de USA de finalization uitspreken. Daarnaast controleert de rechtbank bij finalization nogmaals de doorlopen procedure aan de hand van internationale en nationale wet- en regelgeving.

Beoordeling procedure conform HAV

Tot slot controleert de CA in de USA na finalization of de adoptieprocedure aan alle eisen van het Haags adoptieverdrag heeft voldaan. Is dit het geval, dan wordt het Haags adoptiecertificaat afgegeven. Dit proces kan zo'n 3 tot 6 maanden in beslag nemen.

Bij een verdrag is vanzelfsprekend ook het vertrouwensprincipe erg belangrijk. Een verdrag is gebaseerd op

wederzijds respect voor cultuur, werkwijzen en systemen. In dat kader hebben Nederland en de USA in 2010 goede afspraken gemaakt binnen de kaders van het Haags Adoptie Verdrag. Deze zijn opgenomen in bijlage 3.

11. USA samenwerkingspartners

Sinds ANW actief is, is er sprake van een volledige bemiddeling en is de USA een Verdragsland. In 2010 zijn de afspraken tussen de Centrale Autoriteit van Nederland (onderdeel van het ministerie van Justitie en Veiligheid) en de Centrale Autoriteit van de USA vastgelegd. Tussen beide Centrale Autoriteiten is met regelmaat contact en er vinden werkbezoeken plaats.

ANW werkt sinds de start van haar werkzaamheden binnen deze kaders. Vanzelfsprekend werkt ANW enkel en uitsluitend samen met adoptieorganisaties die in de USA over de accreditaties beschikken die het Verdragsland eist, waaronder een Haagse accreditatie.

Adoptieorganisaties die in de USA betrokken zijn bij (nationale en internationale) adopties, moeten in de eerste plaats beschikken over een vergunning van de Staat waarin zij actief zijn. Deze vergunning wordt, net als in Nederland, gecontroleerd door de daarvoor aangewezen instanties in de Staat van herkomst en moet worden vernieuwd en ook actueel zijn. Daarnaast moeten deze adoptieorganisaties, indien er sprake is van betrokkenheid bij internationale adopties, beschikken over een Haagse accreditatie.

Dit Haagse accreditatieproces is een uitgebreid en grondig proces dat onder de verantwoordelijkheid van de Amerikaanse Centrale Autoriteit is ontwikkeld en wordt uitgevoerd binnen de kaders van de nationale en internationale wet- en regelgeving. Ook de Haagse accreditaties worden door de bevoegde instantie in de USA gecontroleerd en moeten worden vernieuwd en actueel zijn. Indien er geen Haagse accreditatie is, is een samenwerking ook niet langer mogelijk. Het toezicht op de adoptieorganisaties waar ANW mee samenwerkt vindt in het Verdragsland (in dit geval de USA) plaats op het niveau van de Staat alsmede op het niveau van de centrale overheid van het Verdragsland.

In het adoptieproces en bij de individuele adoptieprocedures houdt ANW, net als de geaccrediteerde samenwerkingspartners, toezicht of zaken voldoen aan de internationale en nationale wet- en regelgeving. Aan de Nederlandse zijde worden de individuele plaatsingsvoorstellen die ANW voorlegt gecontroleerd door de Nederlandse Centrale Autoriteit, om nogmaals te controleren of volledig wordt voldaan aan de nationale en internationale wet- en regelgeving.

Elke individuele adoptieprocedure wordt vervolgens weer in het zendende land gecontroleerd door de Rechtbank van de Staat waarin de adoptie plaats vindt en door de Amerikaanse Centrale Autoriteit. Hierbij wordt tot 2 keer toe (bij tijdelijke plaatsing en vervolgens bij finalization) opnieuw op individueel niveau gecheckt of is voldaan aan nationale en internationale wet- en regelgeving.

Toezicht is geen eenrichtingsverkeer vanuit het ontvangende land, in dit geval Nederland. Ook in het Verdragsland wordt gekeken of ANW en Nederland wel voldoen aan alle afspraken en of de geplaatste kinderen goed terecht komen.

12. Kosten USA adoptieprogramma

In elke adoptieprocedure is er sprake van kosten in zowel het ontvangende land als in het zendende land. In Nederland als het ontvangende land betreft het de kosten die de overheid maakt en de kosten die de vergunninghouders maken.

De kosten die samenhangen met de werkzaamheden van de vergunninghouders worden volledig betaald door de aspirant-adoptieouders. Dit is het gevolg van de keuze die de Nederlandse overheid heeft gemaakt om geen financiële bijdrage meer te geven voor adoptie.

Bij ANW is er uitdrukkelijk voor gekozen dat alle aspirant-adoptieouders een gelijke bijdrage in de bureaunkosten van ANW betalen, ongeacht het adoptieprogramma. De bijdrage wordt bij het beschikbaar stellen in zijn geheel voldaan en is losgekoppeld van matching en plaatsing. Er kan nooit een garantie worden gegeven voor een plaatsing.

Daarnaast zijn er reis- en verblijfskosten die ook door de aspirant-adoptieouders zelf moeten worden betaald. De kosten van de overheid in het kader van verkrijgen van toestemming, en dan meer specifiek de kosten voor het Raadsonderzoek en de kosten van de Centrale Autoriteit, worden in Nederland vanuit overheidsmiddelen betaald. Deze kosten betreffen voornamelijk de gezinsonderzoeken van de Raad voor de Kinderbescherming.

NB In andere landen worden deze gezinsonderzoeken door de vergunninghouders, de geaccrediteerde instellingen, of door maatschappelijk werkers gedaan en door aspirant-adoptieouders betaald. In een groot aantal Europese landen, maar ook in de USA, wordt door overheden een tegemoetkoming in de kosten voor adoptie gegeven. Deze is in Nederland volledig afgeschaft.

De kosten voor de voorbereidende cursus (ongeveer € 1.600,-) alsook de kosten voor de vergunninghouder in Nederland en de kosten voor het reizen naar en verblijven in het buitenland worden volledig door de adoptieouders betaald. In tegenstelling tot in de meeste andere landen, heeft Nederland geen vergoedingensysteem voor de kosten die direct met de procedures te maken hebben. De kosten die worden betaald aan de vergunninghouder A New Way zijn vergelijkbaar met die van andere vergunninghouders; er is en mag geen winstoogmerk zijn.

De kosten voor de USA zijde van de adoptieprocedures bestaan uit:

1. De bijdrage aan de adoptieorganisatie die betrokken is bij het begeleiden van geboorteouders en indien het tot een match komt de plaatsing en eventuele kosten die nodig zijn voor geboortemoeder;
2. De juridische kosten voor de advocaat/advocaten die er zorg voor dragen dat het juridische proces rond de adoptie zorgvuldig verloopt (tussen de USD 8.000-14.000).

Op de kostencomponenten wordt in de USA toezicht gehouden bij de vergunningen en het is een onderdeel van de rechtbankstukken. Ook de CA aan de USA zijde beoordeeld e.e.a. na de finalization ten behoeve van het Artikel 23 (het Haags Adoptie Certificaat).

De kosten in de zendende landen kun je niet onderling vergelijken. Het bruto nationaal product (BNP) ziet er bijvoorbeeld in China of in een Afrikaans land heel anders uit dan in de USA. Dit betekent ook dat de kosten die samenhangen met het zorgvuldige uitvoeren van procedures, met controle en toezicht in het zendende land, er anders uitzien en ook een ander niveau hebben. De kosten voor adoptieprocedures moeten daarom relatief vergeleken worden in plaats van nominaal. Daarnaast zijn er grote verschillen in de mate waarin overheden in zendende landen de kosten van een procedure verhalen op aspirant-adoptieouders. In Bulgarije bijvoorbeeld draagt de overheid in een grotere mate bij dan in de USA.

Vanzelfsprekend is het kostenplaatje voor de individuele aspirant-adoptieouder wel een factor, maar dat is het directe gevolg van de gemaakte beleidskeuzes in Nederland.

Als de overheid daar iets aan wil doen, is het advies om de adoptiekosten weer aftrekbaar van de belasting te maken.

13. Literatuurlijst

Dorow, S.K. (2006). *Transnational Adoption. A cultural economy of race, gender, and kinship*. New York: New York University Press.

Groza, V. & K. McCreery-Bunkers (2014). The United States as a Sending Country for Intercountry Adoption: Birth Parents Rights Versus the 1993 Hague Convention on Intercountry Adoption. *Adoption Quarterly* 17, 1, 44-64.

IJzendoorn, M, Bakermans-Kranenburg, M, Duschinsky, R, Fox, A, Goldman, P.S., Gunnar, M.R., Johnson, D.E., Nelson, C.A., Reijman, S, Skinner, G.C.M., Zeanah, C.H., Sonuga-Barke, E.J.S. (2020), The Lancet: Institutionalisation and deinstitutionalisation of children, a systematic and integrative review of evidence regarding effects on development.

IJzendoorn, van, M.H. & Juffer, F. (2006). The Emanuel Miller Memorial Lecture 2006: Adoption as intervention. Meta-analytic evidence for massive catch-up and plasticity in physical, socio-emotional, and cognitive development. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 47, 12, 1228-1247.

Meulen, G. ter, Smeets, D., & Juffer, F (2016). *'The Proof is in the pudding'. Research on the satisfaction of adult Dutch adoptees - first results*. Presentatie EurAdopt Conferentie 'The Relevance of Adoption'.

Meulen, G. ter, Smeets, D., & Juffer, F (2019). The relation between adult adoptees, feelings about relinquishment, adoption and satisfaction with life.

Palacios, J, Adroher, S, Brodzinsky, D. M., Grotevant, H. D., Johnson, D. E., Juffer, F., Martinez-Mora, L., Muhamedrahimov, F.J., Selwyn, J. and Tarren-Sweeney, M. (2019). Adoption in the service of child protection: An international interdisciplinary perspective. *Psychology, Public Policy, and Law*, 25(2), 57-72.

Rubin D.M., O'Reilly A.L.R. Luan X., Localio R. (2007). The Impact of Placement Stability on behavioral Well-being for Children in Foster Care. *Pediatrics* 119:2, 336-344.

Selwyn, J, Wijedasa, D. & Meakings, S. (2014). *'Beyond the Adoption Order: challenges, interventions and adoption disruption'*. University of Bristol School for Policy Studies; Hadley Centre for Adoption and Foster Care Studies. Department of Education, UK. <https://www.gov.uk/government/publications/beyond-the-adoption-order-challenges-interventionandisruption>.

Siegel, M.P. & Livingston Smith, S. (2012). *Openness in Adoption. From Secrecy and Stigma to Knowledge and Connections*. Evan B. Donaldson Adoption Institute. http://www.adoptioninstitute.org/old/research/2012_03_openness.php.

Sinclair, I, Baker, C., Wilson, K., & Gibbs, I., (2005). *Foster Children: where they go and how they get on*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Sobol, M. P., Daly, K. J. & Kelloway, E. K. (2000). Paths to the facilitation of open adoption. *Family Relations*, 49, 4, 419-424.

Staatscommissie Herijking Ouderschap (2016). *Kind en ouders in de 21ste eeuw*.

Turner, C (2015). The History Of The Subsidiarity Principle in The Hague Convention On Intercountry Adoption. *Duke University School of Law* p101, 102,103

Vaughan Brakman, S. (2019). The principle of Subsidiarity in the Hague Convention of Intercountry adoption: A Philosophical Analyses.